

FUNDUSZ BEZ GRANIC

POMOC PRZEZ CAŁY ROK!

Fundacja „POMOC POLAKOM NA WSCHODZIE” (Fundacja PPNW) liderem w przekazywaniu środków na pomoc socjalną i charytatywną dla polskich środowisk na Wschodzie.

Od 2017 roku Fundacja PPNW jest największym dysponentem środków w obszarze pomocy charytatywnej i socjalnej z Senatu RP. W 2017 i 2018 roku na pomoc najbardziej potrzebującym środowiskom polskim i placówkom opiekuńczo-medycznym przekazano w sumie 3 100 000 zł. Łącznie z dodatkowymi środkami pozyskanymi od sponsorów w ramach Wschodniego Funduszu Dobroczynności (WFD) działającego przy Fundacji PPNW, środki przeznaczone na pomoc charytatywną i socjalną w latach 2017-2018 wyniosą blisko 4 500 000 zł.

Pomoc charytatywna i socjalna wpisuje się w strategiczne zadania realizowane przez Fundację PPNW, działającą jako Fundacja Skarbu Państwa. Dlatego też od 2017 roku Fundacja PPNW realizuje działania w tym obszarze także poprzez Wschodni Fundusz Dobroczynności. WFD stanowi instrument uzupełniający projekty Fundacji realizowane w tym obszarze we współpracy z Kancelarią Senatu RP.

Działalność WFD, prowadzonego przez Fundację PPNW, obejmuje pomoc charytatywną i socjalną dla najbardziej potrzebujących środowisk polskich na Wschodzie.

W ramach Funduszu przyznawane są stypendia dla utalentowanej młodzieży, wspierani są kombatanci, ubogie rodziny, a także osoby zasłużone dla podtrzymania polskości na Wschodzie.

Ciąg dalszy na str. 6

Wspólnie o naszych dziejach

„Polska i Ukraina. Śladami historycznego dziedzictwa”

„Na widok baszt i rondeli fortecznych zdobiących szczyty skał wielka otucha wstąpiła im zaraz w serca. Albowiem wydawało się niepodobnym, aby jaka inna ręka prócz boskiej mogła zburzyć to orle gniazdo na szczycie otoczonych pętlą rzeki wiszarów uwite. Dzień był letni i cudny; wieże kościołów i cerkwi wyglądające spoza wiszarów świeciły jak olbrzymie świece; spokój, pogoda i wesołość unosiły się nad jasną krainą”.

Tak to najslyniejsza polska twierdza, jedna z najważniejszych warowni na południowo wschodnich kresach Rzeczypospolitej została uwieczniona w jednej z części Trylogii Henryka Sienkiewicza, w „Panu Wołodyjowskim”.

W taki też „cudny” - jak w opisie - słoneczny czerwcowy

Para ślubna w pierwszych klatkach filmu o kamienieckiej twierdzy to niewątpliwie dobry znak dla tego nowego młodzieżowego projektu

Wyróżniającym się w tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury polskiej

Uchonorowanie

Nowo nagrodzeni aktywiści stowarzyszeń społeczno-kulturalnych Kijowa stanęli do zdjęcia z Wicemarszałek Senatu Marią Koc (C) i Ambasadorem RP na Ukrainie Janem Piekło – od lewej: Helena Arendarewska, Walentyna Daszkowska, Antoni Stefanowicz, Larysa Bułanowa, Ludmiła Lemieszko, Wanda Pawłowa

10 czerwca br. w Ambasadzie RP w Kijowie odbyło się uroczyste uhonorowanie odznaką „Zasłużony dla Kultury Polskiej” kolejnych działaczy ruchu polskiego na Ukrainie.

Odznaki wręczyli Wicemarszałek Senatu RP Maria Koc (przebywająca z wizytą w Kijowie) i Ambasadorem RP na Ukrainie Jan Piekło.

Zwracając się do zebranych na sali przedstawicieli środowisk polskich Kijowa Pani Marszałek zaznaczyła: „Dziękujemy za Wasz niezwykle aktywny oddźwięk na apel o godne świętowanie 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę i cieszymy się, że z ramienia Senatu możemy wesprzeć dużo niezwykle ciekawych i wartościowych przedsięwzięć”.

Uroczystość uświetnił występ Zespołu Pieśni i Tańca „Polanie znad Dniepru”, którym kieruje Lesia Jermak.

dzień roku 2018 (czyli niemal cztery stulecia później) na skalistym, stożkowym płaskowyżu otoczonym murami obronnymi sięgającymi do przepaścistego jaru rzeki Smotrycz – dokładnie - na tarasach widokowych kamienieckiej twierdzy licznych spacerujących tu turystów zaintrygowała grupa dziennikarzy, historyków i publicystów przybyłych tu z Kijowa, uzbrojona w kamery, dyktafony i śmigły dron.

Przebiegało tu przedsięwzięcie nieprzeciętne, a mianowicie, rozpoczęto realizację unikalnego projektu filmowego, w ramach którego powstanie cykl filmów i reportaży z Ukrainy nt. polsko-ukraińskiego dziedzictwa historycznego pt. „Polska i Ukraina. Śladami historycznego dziedzictwa”. (Patrz str. 4-5)

СПІЛЬНІ ІДЕЇ ДЛЯ ПОБУДОВИ МАЙБУТНЬОГО

**Конференція,
присвячена прометеїзму**

23-24 травня 2018 року в Києві відбулась ювілейна, десята із циклу річних конференцій, присвячена прометеїзму. Наукова конференція під назвою «Польсько-українська співпраця в рамках прометеївського руху: постаті, виклики, події» згуртувала істориків, культурологів, музейників із різних міст України та Польщі – Києва, Варшави, Торуня, Рівного, Ніжина.

Захід мав важливу мету – осмислення співпраці українських та польських мислителів, державних і військових діячів у контексті прометеївського руху та екстраполяцію їхніх ідей на сучасні реалії комунікації обох країн. Українські та польські історики говорили про події, постаті й виклики майже столітньої давнини з надією на порозуміння та засвоєння уроків минулого.

На урочистому відкритті конференції виступили: Валентина Піскун, доктор історичних наук, завідувачка відділу Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Ян Маліцький, директор Центру студій Східної Європи при Варшавському університеті, Віталій Портников, журналіст, політолог, співголова Українсько-Польського Форуму Партнерства, Ян Пекло, Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Польща в Україні.

У своєму виступі Валентина Піскун зазначила: «Ми зібрались тут не лише, щоб проаналізувати прометеївський рух, який не був однозначним, а й для того, аби обговорити спільні ідеї для побудови майбутнього. Україна і Польща – дві країни, які спробували 100 років тому здобути незалежність, й обидві країни багато пережили, багато втратили. Досі є проблеми, які ще не розв'язані». Вона також привітала учасників конференції й висловила сподівання, що окреслені у доповідях учасників проблеми сприятимуть не лише науковому поступу, а й міждержавному.

Віталій Портников підкреслив, що складний період у сучасних україно-польських стосунках зумовлений, у тому числі, незнанням інтелектуального внеску своїх попередників, неухважністю до запро-

понованих ще у 1920-х роках шляхів і механізмів із пошуку порозуміння та протистояння спільному ворогу. На його думку, «Для українських інтелектуалів дуже важливо зрозуміти, що відбувалось 100 років тому. На жаль, ми втратили шанс провести пряму лінію спадкоємності до УНР. У свідомості українців сучасна держава все одно виводиться від УРСР, тому нам треба говорити про культурну, державну спадщину УНР, чим вона відрзнялась від УРСР. І в такий спосіб відроджувати, повертати державницький інстинкт. Для поляків також важливо, щоб вони не відраховували початок Української держави з 1991».

Упродовж двох днів у приміщенні Історико-меморіального музею М. С. Грушевського українські та польські дослідники обговорили низку важливих і актуальних тем про емігрантське середовище 1920-х – 1930-х рр.

Ірина Матяш, доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії НАН України, детально розповіла про архів Михайла Єремїва, українського громадсько-політичного діяча, журналіста, дипломата. Архів, що нині зберігається в Канаді, містить велику кількість документів різного характеру (спогади, листи, фотографії, бланки паспортів), які є неоціненним

як відбувались щорічні вшанування пам'яті українського діяча (жалобні академії, панахида) та як реагувала радянська влада на участь в них польських представників.

Максим Потапенко, кандидат історичних наук, викладач Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, окреслив витoki ідеології прометеївського руху, які, на його думку, слід шукати ще в 1917-1920 роках. Зокрема, він зупинився на діяльності Мечислава Міцкевича, Станіслава Стемповського, їх оцінках III Універсалу Центральної Ради, зауваживши, що ці польські діячі були передовсім практиками, а не теоретиками.

Ян Пекло, Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Польща в Україні (на світлині вище) провів місточок між подіями XX і XXI століття, підкресливши ті ідейні засади, на яких створювався й функціонує Європейський Союз: «У світовій політиці є 2 тенденції - конфронтація і об'єднання. Є агресор - Російська Федерація, яка хоче роз'єднання, конфронтації, окупувала Крим, частину східних територій. І є політика східного партнерства, що має на меті об'єднання довкола спільних цінностей, важливих для демократичного світу. На ній базується Європейська унія».

джерелом не лише для вивчення біографії самого М. Єремїва, а й для дослідження прометеївського руху загалом (контакти, обговорення ідей, сварки, дискусії тощо).

Мирослав Шумило, представник Інституту національної пам'яті Польщі, проаналізував як пам'ять про Симона Петлюру функціонувала в різних товариствах. Зупинившись на тогочасній польській пресі, він детально дослідив, як тлумачилась співпраця Петлюри й Пілсудського, як оцінювалось польським суспільством вбивство Петлюри та кого вважали замовником,

Тетяна Шептицька, кандидат філологічних наук, заступник генерального директора Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» з наукової роботи, на матеріалах архівно-кримінальних справ репресованих показала, в який спосіб приватні, ділові, інтелектуальні українсько-польські контакти ставали предметом звинувачень з боку працівників НКВС. Детальніше вона зупинилась на постаті Якова Водяного, українського політичного й військового діяча, котрий працював у відділі розвідки УНР під командою генерала-

хорунжого Всеволода Змієнка і полковника Миколи Чеботаріва, й був розстріляний НКВС у Києві 10 травня 1940 року.

Валентина Піскун доктор історичних наук, завідувачка відділу Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, присвятила доповідь радянській політиці щодо українців – учасників прометеївського руху. На підставі архівних документів вона проаналізувала, як більшовики діяли, аби розколоти емігрантське середовище зсередини, сформувати українським політикам імідж недолугих людей, як використовували відомі прізвища й відомих людей для утвердження своєї влади в Україні. Ще своєрідними способами окупації й опанування України стали: витіснення дипломатичних місій УНР, створення економічних центрів у країнах проживання, купівля інтелектуальної еліти, створення й фінансова підтримка в Європі комуністичних партій та комсомольських організацій тощо.

Завершила конференцію доповідь Яна Маліцького, директора Центру студій Східної Європи при Варшавському університеті. Він дуже ретельно проаналізував біографію та діяльність українського громадсько-політичного активіста Олександра Лотоцького, зокрема, його працю як голови дипломатичної місії УНР у Туреччині та як міністра внутрішніх справ уряду УНР в екзилі. Окремо була відзначена і викладацтво Олександра Лотоцького на Студіумі православного богослов'я Варшавського університету.

За підсумками роботи конференції було проанонсоване окреме наукове видання, в якому публікуватимуться виголошені доповіді.

Тетяна ШЕПТИЦЬКА
(Світлин: А. Плаксіна)

„Uważam, że Partnerstwo Wschodnie, w sensie sposobu myślenia, w dużym stopniu wypełnia kryteria projektu prometejskiego, jeśli chodzi o pewien sposób podejścia do partnerów na Wschodzie” – dr Paweł Kowal (w centrum) – Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk

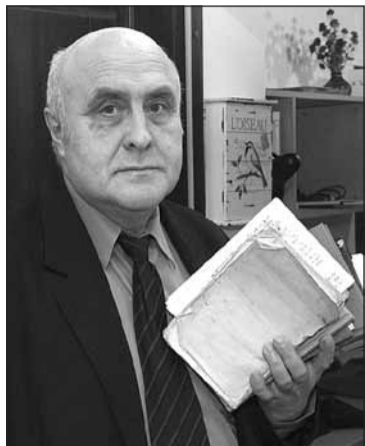
**КУПОН
БЕЗКОШТОВНОГО
ОГОЛОШЕННЯ
(не більше 20 слів)**

Мова оголошення:
(підкреслити) польська,
українська, російська.

Приклейте купон на Ваше оголошення та надішліть за адресою:
03040, Україна, Київ,
вул. М.Стельмаха, 10а, оф.512
„Dziennik Kijowski”

Polonia świata

Fragmety rozmowy
z dr. Józefem SZOSTAKOWSKIM,
poetą i kustoszem z Wilna

- W roku 1976 ukończyłeś Wileński Uniwersytet Pedagogiczny, a potem przez lata pracowałeś w polskich gazetach i czasopiśmie w Wilnie...

-...ukończyłem studia z dyplomem nauczyciela literatury i języka polskiego oraz historii, po których wiele lat pracowałem w dziennikarstwie.

Nasza sytuacja na lepsze zmieniła się dopiero na początku lat dziewięćdziesiątych, po powstaniu niepodległej Litwy i niepodległej Polski. Wtedy moi przyjaciele zostali przyjęci na studia doktoranckie na polskich uczelniach wyższych. Mój kolega Michał Troszczyński zaproponował mi, abym też się zgłosił. Zostałem wtedy przyjęty na studia zaoczne do Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Moją przyszłą pracę doktorską zgodził się kierować profesor Wojciech Jerzy Podgórski, człowiek niezwykle zasłużony dla szkolnictwa polskojęzycznego na Wschodzie. Otrzymałem też 9-miesięczne stypendium badawcze, rozłożone na trzy lata – po trzy miesiące każdego roku.

- Pisząc pracę doktorską pracowałeś jeszcze w dziennikarstwie...

- Znalazłem się w redakcji „Kuriera Wileńskiego”. Mogłem tam nadal rozwijać warsztat dziennikarski i pisać pracę doktorską na temat „Prasa w języku polskim na Litwie w okresie od 17 września 1939 do 1964 roku”. A było o czym pisać, bo rok 1939 - to pierwsza okupacja sowiecka, a potem - po włączeniu Litwy do ZSRR, zaczęła się druga okupacja sowiecka. Następnie zaczęła się okupacja niemiecka i ponownie, trzecia już z kolei, okupacja sowiecka od roku 1944. Moja praca doktorska kończyła się na roku 1964, czyli na odsunięciu od władzy Chruszczowa. Nawiasem mówiąc, w wyniku kwerendy dokonałem opisu lub stwierdziłem istnienie około 70 tytułów druków polskiego ruchu oporu przeciwko zaborcom.

POLSKA PRASA NA LITWIE (1939-1964) i inne publikacje

Wiem, że w pewnym stopniu również na podstawie moich ustaleń powstała w Warszawie praca naukowa o twórcach polskiej prasy konspiracyjnej na Litwie podczas drugiej wojny światowej i to bardzo cieszy.

Aby dokładnie przeprowadzić kwerendę, a później napisać i obronić pracę doktorską, zrezygnowałem z pracy zawodowej w redakcji „Kuriera Wileńskiego”. Skończyło mi się też stypendium i trzeba było z czegoś żyć. Musiałem więc znaleźć czas na zarabianie pieniędzy, co nie było wówczas takie proste.

- Zdecydowałeś się wówczas na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej...

- ...poprzez zajęcie się oprowadzaniem wycieczek, a co za tym idzie - przekwalifikowaniem się na zawód przewodnika, który bardzo polubiłem. Musiałem też ukończyć kilka kursów i zdać kilka egzaminów. I tak zacząłem „zarabiać nogami”, oprowadzając grupy turystyczne latem – tak, aby zarobić na jesień i zimę, i mieć czas na dokończenie pracy naukowej.

- Pracę doktorską na Uniwersytecie Warszawskim obroniłeś w roku 2000...

-...Tak, na Wydziale Historycznym. Cztery lata później ukazała się ona drukiem pod tytułem „Między wolnością a zniewoleniem. Prasa w języku polskim na Litwie w okresie od 17 września 1939 do 1964 roku” w objętości 450 stron. Wydała ją Wydawnictwo Literatów i Dziennikarzy „Pod Wiatr”.

Już jako doktor humanistyki, zostałem zaproszony wykładać studentom w mojej macierzystej wileńskiej uczelni, czyli na Wileński Uniwersytet Pedagogiczny. Zaproponowano mi wykłady z literatury staropolskiej i okresu Oświecenia, interpretacji dzieła literackiego, historii i kultury Polski, i wreszcie nowy przedmiot - wychowanie młodzieży wiadomości o walorach kulturowych i historycznych Wileńszczyzny, ale także Litwy.

Potem ukazała się moja druga książka pt. „Wilno i okolice. Przewodnik literacki”, wydana własnym sumptem, w nakładzie 700 egzemplarzy. Napisałem ją i wydałem w roku 2012, w czasach, kiedy oprowadzałem wycieczki.

- Twój przewodnik literacki był pierwszą tego rodzaju edycją, ukazującą bogatą wielo-

kulturową spuściznę literacką Wileńszczyzny...

-...zapraszałem w nim na wędrowkę śladami pisarzy i poetów, którzy tu żyli i tworzyli w okresie od XVI wieku do czasów drugiej wojny światowej. Wielu z nich zostawiło tu swój ślad, nawet Jan Kochanowski, a ich twórczość weszła do skarbicy kultury różnych narodów: Polaków, Żydów, Litwinów, Białorusinów, Rosjan, Ukraińców, Francuzów i wzbogaciła literaturę europejską. Mój przewodnik proponuje 17 szlaków turystycznych. Przy napisaniu książki korzystałem z pomocy innych ludzi. Nie posiadam samochodu. Na wskazane miejsca wozili mnie znajomi. Sam też zrobiłem wszystkie zdjęcia. Zawsze trafiałem na życzliwe osoby.

Wilno jest miastem poetów. Tu narodził się romantyzm polski. Tu mieszkali Mickiewicz i Słowacki. Pierwszy - czte-

Syrokomli w podwileńskiej Borejkowszczyźnie, które funkcjonuje od roku 1976, a o którym, niestety, niewiele kto w Polsce wie...

W 2011 roku uzyskano pieniądze na renowację autentycznego dworku Władysława Syrokomli (w nim poeta zamieszkał w roku 1853 po powrocie z Białorusi) z projektu funduszu norweskiego.

W Borejkowszczyźnie poeta napisał m.in. poematy historyczne z historii Litwy pt. „Margier”, „Marcin Studzieński”, „Córa Piastów” oraz wiele innych, łącznie prawie 25 utworów. Zmarł w Wilnie i pochowany został na wileńskiej Roscie.

- I właśnie tam zaproponowano Ci pracę, udział przy tworzeniu muzealnej ekspozycji. Co było dalej?

- Muzeum Władysława Syrokomli wydało reprinty książek Syrokomli, wierszy,

Książki autorstwa J. Szostakowskiego

ry, drugi - trzynastcie lat. Słowackiego barokowa poezja to jakby kopia wileńskich barokowych kościołów. Jego myśl leci w górę - i gdzieś tam wysoko, wysoko ginie w chmurach razem z wierchołkami wileńskich wież i krzyżami na kościołach.

- Zajmowałeś się przez lata i nadal zajmujesz poezją Władysława Syrokomli...

- ... Władysław Syrokomli właściwie nazywał się Ludwik Władysław Franciszek Kondratowicz herbu Syrokomli (1823-1862).

W Wilnie jest Muzeum Adama Mickiewicza. Mieści się w domu, w którym szykował do druku „Grażynę”. Kilka lat temu odnowiony został pałac w Jaszunach, historyczna siedziba rodowa Radziwiłłów, potem Balińskich i Śniadeckich, tam bywał Juliusz Słowacki. Jest także Muzeum Władysława

w tym również „Wycieczki po Litwie w promieniach od Wilna”. Zaczęłem pracować w Borejkowszczyźnie jako zwykły kustosz.

Wpadliśmy też na pomysł, że skoro to jest muzeum poety, wypadałoby rozpocząć wydawanie poezji i literatury powstającej na Wileńszczyźnie i na całej Litwie, a poeta miał nam patronować. Nie chcielibyśmy godzić się, że literatura pisana po polsku na Litwie skończyła się z ostatnim westchnieniem Czesława Miłosza.

Co prawda, pierwsza książka powojenna literatury pięknej tworzonej po polsku ukazała się na Litwie w roku 1985. Była to antologia poetycka „Sponad Wilii cichych fal”. Po niej nastąpiła jednak pewna pustka. Dopiero w latach dziewięćdziesiątych w wydawnictwie „Magazynu Wileńskiego” rękoma Henryka Mażula ukazały się

cztery książki wileńskich autorów. Ponownie znów nastąpiła przerwa.

Kiedy zacząłem pracować w muzeum w Borejkowszczyźnie ktoś mi powiedział, abym w „Tygodniku Wileńszczyzny” zaczął prowadzić kącik literacki. Tak też się stało. Zaczęłem przygotowywać na jego łamach kolumny literackie i angażować młodzież piszącą. Potraktowałem to poważnie jako zajęcia pozauniwersyteckie i pozamuzealne.

Odtąd kolumna literacka przygotowywana przeze mnie na zasadach społecznych, bez żadnego wynagrodzenia, ukazuje się już dziewiąty rok.

- I co z tego wyszło? Zaczęliście wydawać antologię poetów polskojęzycznych...

- Pierwsza ukazała się w roku 2012. Wydaliśmy ją wspólnie: poeci z rejonu wileńskiego na Litwie i z rejonu oszmiańskiego na Białorusi, i zatytułowaliśmy „Spotkania”. Znalazły się w niej wiersze po polsku, białorusku, litewsku i rosyjsku, bo w takich językach autorzy piszą. Drugą antologię, już tylko w języku polskim, wydaliśmy w roku 2016 pt. „W zakolu Wilii. Antologia wierszy młodych twórców”. Obie pozycje wydane zostały przez Muzeum Władysława Syrokomli oraz dzięki dofinansowaniu ich przez ambasadę RP w Wilnie. W międzyczasie wydaliśmy tomik poezji polskiej Tomasa Tamošūnasa „Do krainy wyciszenia” i książkę Daniela Krajczyńskiego „Posłuchać krzyku ryb”. Teraz każdego miesiąca w „Tygodniku Wileńszczyzny”, ukazuje się regularnie kolumna literacka.

Wiersze, które tam zamieszczamy są bardzo ciekawe. Ich autorzy są bardzo różni. Są to poeci starsi, którzy mają na swoim koncie po kilkanaście książek, i młodszy, którzy dopiero zaczynają pisać, więc u nas debiutują. Chciałbym wydać antologię wierszy naszych zmarłych poetów - m.in. Waldemara Hajdamowicza, od którego przed jego śmiercią otrzymałem dwa zeszyty wierszy. Nie wiem, czy wyczuwał, iż zbliża się kres jego życia?

Tekst i zdjęcia
Leszek WĄTRÓBSKI

Czytaj «DK»
na stronie
internrtowej:
www.dk.com.ua

Wspólnie o naszych dziejach

Ciąg dalszy ze str. 1

W inauguracji projektu wzięli udział główni jego organizatorzy - dyrektor Instytutu Polskiego w Kijowie Bartosz Musiałowicz, przedstawiciele Stowarzyszenie Integracja Europa-Wschód - prezes Krzysztof Kalita i Iryna Vitiuk oraz zaproszona ekipa dziennikarzy obejmująca kanały telewizyjne ICTV, Kanał 5, Espresso, a także redakcje pism „Zerkało Tyżnia”, „Ukraińskiej Żurnal”, „Diłowa Stolica”, „Słowo Polskie”, „Dziennik Kijowski”.

Projekt przewiduje stworzenie w bieżącym roku ponad 100 krótkich produkcji filmowych poświęconych wybranym obiektom dziedzictwa architektonicznego, które powstały w okresie Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

W pracę przy tworzeniu filmów zaangażowano polsko-ukraiński zespół, w skład którego wchodzi historycy, publicyści, dziennikarze, organizacje pozarządowe oraz młodzież.

Projekt uzyskał wsparcie Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP i jest realizowany przez Stowarzyszenie Integracja Europa-Wschód, w partnerskiej współpracy z Instytutem Polskim w Kijowie, którego dyrektor Bartosz Musiałowicz jest inicjatorem przedsięwzięcia. Nagrania fil-

«В рамках проекту створено сторінку на Фейсбуку (PL-UA. Історія з дрона / Historia z drona), та на Ютубі. Очікуємо, що наприкінці літа побачимо перші фільми. Починаємо переговори про можливість їх показу на телеканалах. Сподіваємося на зростання зацікавленості спільною спадщиною як у Польщі, так і в Україні. Спільна держава — спільне минуле, спільна турбота — в майбутньому» - powiedział inicjator projektu - Bartosz Musiałowicz, dyrektor Instytutu Polskiego w Kijowie, w dniu jego inauguracji i uruchomił dron, celem sfilmowania naddniestrzańskiej fortecy w Chocimiu

nagrania filmów z wykorzystaniem dronów to specjaliści z Ukrainian Communication Group.

W bezpośrednie działania jako partner zaangażowany jest również Instytut Polski w Kijowie. Wspólnie z Instytutem zaplanowano m.in. organizację konferencji nawiązującej tema-

Kto wie? Może dzięki tym wysiłkom uda się zachęcić do wędrówek śladami wspólnej historii dawnej Rzeczypospolitej przyszłych mecenasów kultury, inwestorów, czy rekonstruktorów zabytków?

SYTUACJA WYJŚCIOWA PROJEKTU

Współczesna Ukraina to dziś strategiczny sąsiad Polski. Jednakże dawniej sąsiedztwo to było bliższe i składało się na wspólne dzieje Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Był to unikalny sojusz, w którym współistniały i kształtowały się różne narody na czele z Polakami, Litwinami i Rusinami. Na obszarach współczesnej Ukrainy i Polski warto dostrzec pozostałe po czasach Rzeczypospolitej znaczące wspólne dziedzictwo historyczne.

Dziedzictwo, które na nowo odkryte, poznane i zrozumiane może stać się źródłem nowych

idei na rzecz integracji i dialogu narodów i społeczeństw - tak bardzo potrzebnego w dynamicznie zmieniającej się sytuacji w Europie i na Świecie.

Dlaczego historyczne dziedzictwo na rzecz nowej integracji europejskiej?

Za czasów świetności I Rzeczypospolitej Polacy i Ukraińcy nieraz stawali ramię w ramię i bronili wspólnej sprawy. Stawką było bezpieczeństwo tego unikalnego na tamte czasy sojuszu.

Natomiast dziś to jednocząca się Europa jest gwarantem tak bezpieczeństwa, jak i rozwoju. Ukraińskie społeczeństwo zarówno poprzez Pomarańczową, jak i Rewolucję Godności wyraźnie pokazało Światu, że także chce żyć zgodnie z najcenniejszymi wartościami

naszych krajów, iż barwne i bogate dziedzictwo historyczne i kulturalne Rzeczypospolitej może być źródłem zrozumienia, ale i inspiracji do wspólnego rozwoju tej części Europy.

Istnieją mocne i przekonujące podstawy do takiej narracji w postaci wielu zachowanych jeszcze miejsc historycznych na Ukrainie i w Polsce, w tym: licznych zamków, pałaców czy świątyń.

Należy jednak jak najszybciej wykorzystać ten czas, gdyż nagranie cyklu filmów będzie miało w znacznej mierze charakter archiwalny. Jak wspomniano na początku artykułu wiele spośród miejsc, do których organizatorzy dotrą z kamerą i dronem zapewne nie przetrwa najbliższych lat, lub popadnie w jeszcze większą

„Poprzez nawiązanie do dziedzictwa kulturowego i historycznego dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów chcemy promować Polskę na Ukrainie oraz wspierać polsko-ukraiński dialog - mówi Krzysztof Kalita, prezes Stowarzyszenia Integracja Europa-Wschód - chcemy ten dialog wzmocnić o narrację historyczną, odwołującą się do najlepszych momentów w naszej wspólnej historii”

ciami europejskimi. Mając na uwadze wyżej zanalizowane czynniki i problemy eksperci przygotowujący projekt zdecydowali, iż warto wzbogacić współczesny polsko - ukraiński „dialog” o narrację historyczną odwołującą się do najlepszych momentów w naszej wspólnej historii tj. właśnie czasów I Rzeczypospolitej. Warto „przypomnieć” społeczeństwu

ruinę. Trzeba zatem działać, póki jeszcze jest czym zaciękać ludzi. Zachowanie wspólnego dziedzictwa historycznego jest przecież korzystne także i dla Ukrainy - choćby nawet z powodu rozwoju turystyki, czy możliwości znalezienia międzynarodowych inwestorów, czy instytucji gotowych wesprzeć ochronę zabytków.

Równolegle poprzez zaplanowaną kampanię promocyjną w tradycyjnych i nowoczesnych mediach chcemy szczególnie mocno zaangażować młodzież do dyskusji i głębszej refleksji nad tym co nas współcześnie łączy, a co ma swe źródło w historii. Dlatego stawiamy na nowe media i zaangażowanie młodych Polaków i Ukraińców:

FILM

Dziś w połączeniu z nowoczesnymi środkami masowego przekazu i Internetem kinematografia jest (wbrew przewidywaniom Louisa Lumiere’a, że to „sztuka bez przyszłości”) jednym z najpopularniejszych

Polacy wychodzą z inicjatywą historycznego dialogu z Ukrainą poprzez ciekawe współczesne formy komunikacji i prezentacji pamiątek wspólnego historycznego dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej.

mowe zostaną wykonane przez profesjonalny zespół filmowy Ukrainian Communication Group. Na liście ponad setki miejsc, które zostaną sfilmowane znajdują się twierdze, pałace, kościoły i inne ciekawe zabytki.

Powstające w ramach projektu reportaże będą umieszczane na specjalnie w tym celu stworzonej stronie internetowej oraz kanały YouTube. Zachęcamy również do śledzenia relacji z powstawania cyklu filmów na profilu Facebook projektu (www.facebook.com/pluazdrone/).

Do współpracy zaproszono także Winnickie Stowarzyszenie Historyczne, Winnickie Regionalne Centrum Informacji „Kreatyw”, Instytut Polityki Międzynarodowej i Bezpieczeństwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Muzeum Dialogu Kultur w Kielcach oraz zespoły polskich i ukraińskich historyków na czele z dr Radosławem Sikorą z Polski oraz dr Ołeksandrem Alfirowem i Dmytro Antonikiem z Ukrainy.

Ekipa odpowiedzialna za

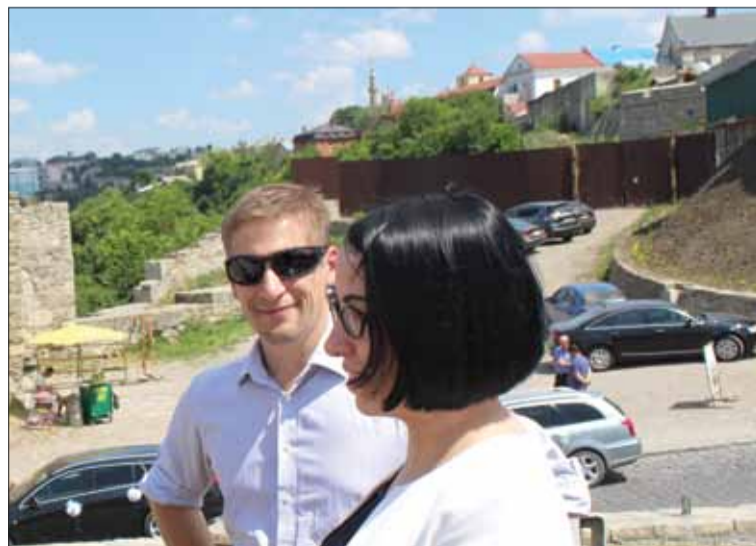
tycznie do 360 rocznicy podpisania ugody hadziackiej.

Oprócz ww. cyklu filmów organizatorzy zaangażują w projekt młodzież z Kielc i partnerskiej Winnicy.

We wrześniu na Ukrainę wyruszą polscy i ukraińscy studenci i uczniowie, którzy odwiedzą wybrane historyczne miejsca i nagrają relacje ze spotkań z mieszkańcami, historykami czy lokalnymi przewodnikami. Działania te będą widoczne na portalach społecznościowych Facebook, YouTube i in.

Poprzez szeroką promocję w Internecie, mediach i zaangażowanie młodzieży uda się dotrzeć do szerokiego grona odbiorców i nawiązać międzypokoleniowy dialog o wspólnej historii. Jest to ważne, gdyż wiele z tych miejsc, które zostaną w projekcie sfilmowane może nie przetrwać upływu czasu.

Warto zatem podejmować działania na rzecz popularyzacji i zachowania miejsc wspólnego historycznego dziedzictwa wśród młodych pokoleń Polaków i Ukraińców.

Winnicką stronę współorganizatorów reprezentowali: wicekonsul Konsulatu Generalnego RP w Winnicy Magda Arsenicz i redaktor naczelny pisma „Słowo Polskie” Jerzy Wójcicki

dziedzictwa”

Директор заповідника «Кам'янець-Подільська фортеця» Олександр Заремба: «Дуже приємно, що такий великий і амбітний проект починається саме з нашого міста, в якому жили і поляки, і українці (русини), і вірмени, і євреї, в якому воювали і проти спільних ворогів, інколи — й між собою. Проте це місто — символ історії, героїчного минулого і для поляків, і для українців»

Історик Олександр Алфьоров: «Я сподіваюся, що проект розкриє історичну, духовну красу місць нашої спільної пам'яті, і ми привернемо увагу саме місцевого населення, яке в першу чергу має бути охоронцем спадщини. Практично, всі об'єкти, що занесені до цього списку, перебувають у неналежному стані, принаймні багатьом із них потрібна реконструкція, реставрація. Нам першочергово треба привернути не тільки увагу, а й серця людей, які не просто придуть, а які допоможуть і вкладуть кошти. Ці місця пам'яті потребують постійних грошових дотацій»

i najbardziej lubianych sposobów artystycznej ekspresji. To właśnie od koncepcji filmowej narodziła się idea niniejszego projektu. Idąc śladami wspólnej historii grupa ukraińskich i polskich ekspertów z Kijowa, Winnicy i Kielc opracowała koncepcję nakręcenia cyklu krótkich filmów promujących Polskę i wspólne historyczne dziedzictwo zachowane do dziś na Ukrainie. Opisy filmów tj. komentarze historyczne zostaną przygotowane w 3 językach (polskim, ukraińskim i angielskim). Warto podkreślić, iż będzie to pierwszy taki cykl unikalnych filmów promujących polsko - ukraińskie dziedzictwo historyczne nakręconych z wykorzystaniem popularnych dziś dronów.

Oprócz oczywistego przekazu promocyjnego filmy będą miały charakter edukacyjny - możliwy do wykorzystania w szkołach, uczelniach, bibliotekach, ale i w domach.

INTERNET, NOWE MEDIA I ZAANGAŻOWANIE MŁODZIEŻY

Drugą strategiczną część projektu stanowić będzie organizacja polsko - ukraińskiej kampanii społecznej w Internecie, w tym w mediach społecznościowych tj. Facebook (fb.com), Instagram i YouTube (youtube.com). Tym razem ukraińscy i polscy studenci i uczniowie, wyruszą na Ukrainę śladami wspólnej historii. Celem ich jednak będzie nagranie cyklu reportaży - sond ulicznych i dialog z mieszkańcami historycznych miejscowości wybranych do projektu. Polscy i ukraińscy studenci i uczniowie z Kielc będą dzielić się swymi

«До проекту ввійдуть не тільки палаци, або замки, але й все, що може бути цікавим з точки зору архітектури, наприклад, ратуші, костели, церкви. Коли це ще поєднано зі зйомками з повітря — це завжди вигранно. Саме такий формат, коли зйомка іде з дрона, є найбільш доступним для молоді, тому що просто читати сухі тексти для них не дуже цікаво» - вважає історик, публіцист Дмитро Антоноук — автор наукового видання «315 польських замків і резиденцій в Україні»

wrażeniami poprzez bezpośrednie relacje z podróży po Ukrainie na wspomnianych portalach społecznościowych.

Wyprawa zarówno młodzieży, historyków, czy dziennikarzy „śladami wspólnej historii” oraz szeroka akcja społeczna nadadzą kampanii filmowej nowego społecznego wymiaru. Dla ludzi zaangażowanych w projekt będzie to niezwykle doświadczenie,

którego wszystkich pozytywnych efektów społecznych nie da się przewidzieć.

A idee często generują nowe inicjatywy, co potwierdzają doświadczenia Stowarzyszenia Integracja Europa - Wschód.

DO KOGO KIEROWANY JEST PROJEKT?

Po prostu: do Polaków i Ukraińców, młodzieży, środowisk opiniotwórczych, organizacji pozarządowych, szkół, uczelni i tych wszystkich osób i instytucji, których uda się zainteresować dziedzictwem historycznym dawnej Rzeczypospolitej.

Polacy wychodzą z inicjatywą historycznego dialogu z Ukrainą poprzez ciekawe współczesne formy komunikacji i prezentacji pamiątek wspólnego historycznego dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej.

Planując projekt (podobnie jak w przypadku cyklu wcześniejszych inicjatyw „Śladami wspólnej historii...”) kierowaliśmy się przesłaniem płynącym ze słów zmarłego w 2011 roku prof. Bohdana Osadczyka (nazywanego atamanem polsko - ukraińskiego pojednania). „Pytany o to, czego nie udało mu się zrobić w relacjach polsko-ukraińskich odpowiadał:

- Nie udało mi się utworzyć jakiegoś wspólnego ciała polsko-ukraińskiego (...), jakiejś stałej konferencji, którą można by zwoływać w razie potrzeby, w krytycznych momentach. Nie udało się to (Jerzemu) Giedroycowi, nie udało się mi, bo może jest to zbyt ambitny plan. Ale najważniejsze jest, by mieć jakąś wizję rozwoju, bo tylko w ten sposób można przyciągać społeczeństwa [źródło: Rzeczpospolita, 2011].

Dziś wiemy już, że w świecie tak ważne przedsięwzięcie ma większe szanse powodzenia przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii i komunikacji. Fizyczne granice nie są już barierą nie do przejścia, a informacja, pomysły i co ważne: idee docierają do ogromnej ilości ludzi znacznie szybciej - przez Internet czy telewizję.

Projekt będzie realizowany do 30 listopada, dzięki dotacji z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w ramach konkursu Współpraca w dziedzinie dyplomacji publicznej 2018.

Podsumowaniem projektu będzie przewidziana we Lwowie międzynarodowa konferencja pod hasłem „Polska i Ukraina. Śladami historycznego dziedzictwa”. Jesteśmy przekonani, iż poprzez projekt rozpoczniemy poszukiwanie nowych idei w polsko - ukraińskiej współpracy inspirując się cennym historycznym dziedzictwem Rzeczypospolitej.

Grupa inicjatywna

Witaj, lato!

Polska szkoła - to my!

Piosenki, tańce, wesołe skecze oparte na wydarzeniach z życia szkolnego - wszystko to można było obejrzeć podczas występów dzieci Szkolnego Punktu Konsultacyjnego przy Ambasadzie RP w Kijowie, które oklaskiwali rodzice uczestniczący wraz ze swymi pociechami w świętowaniu zakończenia roku szkolnego w auli kijowskiej szkoły nr 58 na początku czerwca.

Uczniów pozdrowiła rada ds. współpracy naukowo-oświatowej Ambasady RP w Kijowie Emilia Jasiuk, życząc

„W tym roku uczniowie wykazali się szczególnie dobrymi wynikami” - zaznaczyła dyrektor Urszula Petrenko

im fascynujących i arcyciekawych wakacji, a na zakończenie imprezy razem z attache Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Kijowie Igą Kaca wręczyły wszystkim uczniom prezenty w postaci książek.

Program był treściwy i różnorodny. Najmłodsi uczniowie klas początkujących oryginalnie wykonywali polskie piosenki dziecięce, wywołując emocje i radość rodziców. Również starsi uczniowie sprawili zachwyt obecnych swoimi talentami wokalnymi i aktorskimi, wykonując ciekawe scenki z wielkim poczuciem humoru! Na zakończenie święta nauczycielki Urszula Petrenko i Elżbieta Feiner wręczyły świadectwa ukończenia klasy.

Inf. własna

Radca Emilia Jasiuk wręcza upominki od Ambasady RP w Kijowie dla uczniów Szkolnego Punktu Konsultacyjnego

Starsi uczniowie sprawili zachwyt obecnych swoimi talentami aktorskimi, wykonując ciekawe scenki

FUNDUSZ BEZ GRANIC

Ciąg dalszy ze str. 1

POMOC PRZEZ CAŁY ROK!

Udzielane jest także wsparcie na pokrycie kosztów leczenia i rehabilitacji osób indywidualnych zgłaszających się do Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Do maja 2018 roku sponsorzy i darczyńcy przekazali na zrealizowane już działania Funduszu 1 366 000 złotych.

Dzięki środkom z WFD możliwa jest pomoc beneficjentom indywidualnym i organizacjom prowadzącym działalność opiekuńczą. Pomoc udzielana jest w formie bezpośredniego wsparcia finansowego oraz jako dofinansowanie i refinansowanie wydatków związanych m.in. z leczeniem, hospitalizacją, zakupem sprzętu do rehabilitacji i wsparciem osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Placówką opiekuńczą, szczególnie wspieraną przez Fundację PPNW jest Hospicjum im. bł. ks. Michała Sopoćki w Wilnie. W roku 2017 dzięki wsparciu Fundacji do placówki prowadzonej przez Siostrę Michaelę Rak trafiło ponad 400 000 zł. W 2018 roku będzie to łącznie blisko 500 000 zł.

Wśród podmiotów wspierających Fundusz są m.in.:

Fundacja PZU na pomoc Polakom z Litwy i Łotwy przekazała WFD 70 300 zł. Środki

przeznaczono na rehabilitację wileńskiej dziennikarki, zakup sprzętu dla najmłodszych pacjentów Hospicjum im. bł. ks. Sopoćki w Wilnie oraz stypendia dla 20 uzdolnionych uczniów z Litwy i Łotwy. Fundacja ofiarowała też 37 300 zł na wsparcie projektu „Dobra książka na Wschód”, dedykowanego dla osób zasłużonych dla Polski.

Fundacja PKO Banku Polskiego przekazała 20 000 zł na specjalistyczne leczenie Polki ze Lwowa. Darczyńca ofiarował też 9 000 zł na pilną operację polskiej działaczki społecznej z Ukrainy. Dzięki podarowanemu przez Fundację 54 400 zł 50 polskich uczniów z Łotwy jest w tym roku szkolnym doświadczanych w lokalnych stołówkach. Kwotę 10 000 zł przeznaczono na akcję „Świąteczna Paczka” skierowaną do polskich rodzin z Wilna.

Na początku 2018 roku Fundacja PKO Banku Polskiego przekazała na rzecz WFD, aż 580 000 zł, dzięki którym zorganizowano pierwsze w historii szkolenia dla wolontariuszy z polskich placówek opieki paliatywnej ze Wschodu, którego uczestnicy spotkali się w Belwederze z Pierwszą Damą Wsparcie umożliwiło wysłanie dzieci polskiego pochodzenia z Litwy i Białorusi na dwutygodniowe

obozy językowe nad morzem. Z dofinansowania skorzysta również zespół „Ojcowizna” z Wilna oraz szkoła w Starej Krasnoszorze na Ukrainie, w której w najbliższych dniach rozpocznie się remont ogrodu szkoły. Na ten cel Fundacja PKO Banku Polskiego przekazała 80 000 zł. Pracownicy Fundacji udadzą się do Starej Krasnoszory, aby uczestniczyć w rozpoczęciu prac.

Fundacja KGHM Polska Miedź przekazała 70 000 zł na zakup sprzętu dla lwowskiego Hospicjum Fundacji „Dajmy nadzieję” oraz doposażenie Domu Seniora w Brzuchowicach pod Lwowem.

Fundacja BGK ofiarowała 200 000 zł na rozwijanie infrastruktury oraz pomoc socjalną dla seniorów i młodzieży z Diecezji Kamienieckiej, a pochodzące od tego darczyńcy łącznie 110 000 zł przeznaczono na pomoc charytatywną dla Polaków ze Wschodu.

Na początku czerwca 2018 roku, w ramach WFD, ze środków Fundacji BGK zostanie zorganizowany Dzień Dziecka w Gródku Podolskim i Kamieńcu Podolskim. Pracownicy Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” prześlą także drobne sprzęty AGD najbardziej potrzebującym miesz-

kańcom Gródka Podolskiego i Kamieńca Podolskiego.

Fundacja PGNiG kwotą 30 000 zł wsparła projekt „Łebskie wakacje” - wyjazd 11 dzieci z Łotwy do Łeby, na dwutygodniowy obóz z językiem polskim. 10 000 zł przekazała na świąteczną akcję „Polska Pamięta o Tobie” - paczki żywnościowe dla potrzebujących z Trok i okolic.

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych pomaga Polakom na Białorusi, 80 000 zł przekazał na wsparcie edukacji i polskiego dziedzictwa narodowego w tym kraju, a 5 000 zł na zakup sprzętu fotograficznego dla polskiej młodzieży.

Natomiast przekazane przez Fundację TAURON 80 000 zł pozwoli rozpocząć remont budynku w Sopoćkiniach pod Grodnem, w którym powstanie Dom Seniora, prowadzony przez Caritas Diecezji Grodzieńskiej, placówka ta w 2018 roku zostanie objęta dodatkowym finansowaniem m.in. ze środków Senatu RP.

W ubiegłym roku Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” rozpoczęła razem z MSZ, w kooperacji z Fundacjami PGNiG i PKO BP akcję „Świąteczna paczka z Polski”. W 2018 roku zostanie ona przeprowadzona

w czterokrotnie większej skali na Łotwie i całej Wileńszczyźnie, z uwzględnieniem rejonu wileńskiego i solecznickiego oraz kontynuacją działań na terenie Wilna i rejonu trockiego.

Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” zaprasza do współpracy kolejnych partnerów biznesowych i prywatnych darczyńców, którzy w ramach mecenatu polskiego biznesu gotowi są wspierać Polaków na Wschodzie. Nasi rodacy potrzebują pomocy indywidualnej i socjalnej, na wsparcie czekają też ludzie zasłużeni dla podtrzymywania polskości na Wschodzie.

Jeśli mają Państwo pytania dotyczące działalności Wschodniego Funduszu Dobroczynności albo potrzebują Państwo pomocy, to serdecznie zapraszamy do kontaktu pod adresem:

e-mail: wfd@pol.org.pl

Zachęcamy do śledzenia działalności WFD na stronie Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”: www.pol.org.pl w zakładce Wschodni Fundusz Dobroczynności oraz do zgłaszania wniosków na WFD ws. osób potrzebujących wsparcia, które z różnych przyczyn nie mogą osobiście skierować się z prośbą o pomoc do Fundacji PPNW. ■

Wieczór literacki

Spotkanie z Szymborską z wileńskim akcentem

W ciepły słoneczny czerwcowy dzień w przytulnej świetlicy kijowskiego Domu-Muzeum M. Ryłskiego, dominował język ukraiński i polski, gdyż tematem spotkania była poetka znanej Noblistki Wisławy Szymborskiej z okazji rocznicy jej urodzin.

Dyrektor muzeum Wiktor Kolesnyk, otwierając wieczór literacki, podkreśliła, że corocznie, już niemal od półwiecza, tutaj, w rodzinnym gnieździe koryfeusza ukraińskiej poezji odbywają się prezentacje klasycznej oraz współ-

czesnej poezji europejskiej, w tym i polskiej, co sprzyja ukraińsko-polskim powiązaniom kulturowym.

Organizatorką recitalu była dobrze znana w Polonii ukraińskiej, znakomita pianistka Helena Arendarewska, któ-

ra akurat kilka dni przedtem otrzymała Honorową Odznakę „Zasłużona dla Kultury Polskiej”.

Wśród uczestników imprezy reprezentowana była polska społeczność Kijowa, przedstawiciele Kijowskiego Narodowościowo-Kulturalnego Stowarzyszenia Polaków „Zgoda”, jak i prezes ZPU Antoni Stefanowicz. Nadzwyczaj ciekawym i niespodziewanym gościem był polski

dziennikarz z Litwy Romuald Mieczkowski, redaktor naczelny czasopisma „Znad Wilii”. Pan Romuald jest także znanym poetą, autorem kilkunastu książek i zbiorów poetyckich. Recital poezji Wisławy Szymborskiej był dla niego szczególnie stosowny gdyż podzielił się ze słuchaczami nie tylko nastawieniem do jej dorobku, lecz też wspomnieniami o swoich spotkaniach z poetką; mówił o jej olbrzymim poczuciu humoru i filozoficznym stosunku do przeciwności losu. „Kiedy zapytałem Szymborską, co ona myśli o tych ludziach, których pokrzywdziła wojna, którzy nie mogą mieszkać w swoich ojczyźnianych miastach, odpowiedziała mi, że do pięknych miast można pięknie tęsknić...”.

Deklamowanie wierszy, cytowanie utworów słynnej polskiej Noblistki w ten wieczór przeplatane było wykonaniem utworów muzycznych wszechpłynnego polskiego kompozytora Fryderyka Chopina, które zabrzmiały w wykonaniu Heleny Arendarewskiej, Tetiany Szafran i Andrija Waśkiewicza.

„Myślę, to co państwo robią. Pani Dyrektor, organizatorzy, wszyscy uczestniczący, to właśnie te małe mosty, może nazwałbym skromniej - ścieżki, ale bez fanfaronady - z konkretnymi zgodnymi z rzeczywistością” - podsumował Romuald Mieczkowski

Wieczór literacki okazał się też świetną możliwością do omówienia aktualnych poczynań w ukraińsko-polskich stosunkach kulturalnych.

I, tradycyjnie już drugą częścią wieczoru, stał się poczęstunek jego uczestników pod koronami starych jabłoni, w sadzie, pielęgnowanym jeszcze przez Maksyma Ryłskiego, gdzie ten arcy mistrz poezji spędzał wolne chwile i spotykał się z przyjaciółmi.

Andżelika PŁAKSINA
(Zdjęcia autora)

Historia

24 maja b.r. na zaproszenie pani dyrektor Marii Siwko „Dom Polski” w Kijowie odwiedził znany i szanowany przez Polonię ukraińską pan Andrzej AMONS, syn Jana – działacz społeczny, prokurator wojskowy w st. sp., putkownik.

Przez wiele lat p. Amons pracuje w archiwach i bada materiały o represjach stalinowskich, o Katyniu, bierze czynny udział w pracach wykopaliskowych w miejscach masowych mordów Polaków i przedstawicieli innych narodowości. Kiedy serce już nie wytrzymuje bólu i stałego napięcia, p. Andrzej idzie do szpitala i jak tylko trochę się podleczy, ponownie wraca do wykopalisk i archiwów. To wszystko robi bez żadnego wynagrodzenia, pragnąc tylko zachować ważną informację dla potomków.

Przez 25 lat pan Amons współpracuje z „Domem Polskim” w Kijowie, FOPnU. Małą córeczkę Natalię, wówczas przedszkolankę, przyprowadził on do zorganizowanej wówczas Szkoły Polskiej Sobotniej. Rodzice zazwyczaj obserwowali, jak ich dzieci tańczyły kujawiak, polonez, poezkę, recytowały wiersze poetów polskich, śpiewały polskie pieśni ludowe.

Przez kilka lat Natalia Amons uczęszczała do Domu Polskiego, później, po ukończeniu Uniwersytetu, (kierunek: stosunki międzynarodowe), jako magister, kontynuuje pracę swojego ojca – patriotę polskiego – w muzeum w Bykowni.

Każdego roku p. Andrzej przychodzi do „Domu Polskiego” i opowiada o kolejnych badaniach.

Andrzej Amons jest zafascynowany osobowością naczelnika odrodzonej Polski Józefa Piłsudskiego, który wskrzesił państwo polskie na mapie świata

Opowieść o genialnym Marszałku Józefie Piłsudskim

po 123 latach nieistnienia, odnowił wojsko polskie, potrafił zjednoczyć 5 milionów żołnierzy – Polaków z armii niemieckiej, austro-węgierskiej i rosyjskiej.

Rosyjski generał A. Brusilow uznał jego „genialność” i powiedział, że „zdejmuje przed nim kapelusz”. Jak widać nawet wróg docenił charyzmę!

A „żelazny”, charakter Piłsudskiego kształtował się na Wileńszczyźnie, pod zaborem rosyjskim. W szkole po raz pierwszy doświadczył osobiście niewoli. Językiem wykładowym był rosyjski, a nauczyciele, przeważnie Rosjanie, zabraniali uczniom rozmawiać po polsku. Rusyfikacja odbywała się wszędzie. Od dawnych czasów carat rosyjski przesiedlał ludzi, tworząc „mieszankę”, gdzie przedstawiciele różnych narodowości musieli porozumiewać się po rosyjsku, wynarodowiali się.

W rodzinie (a matka i ojciec wywodzili się ze znanych rodów szlacheckich) sprawę narodową stawiano na pierwszym miejscu, uświadamiając konieczność walki o Niepodległość. Młody Józef jesienią 1885 roku zaczął studiować medycynę na Uniwersytecie Charkowskim.

Piłsudski rozpoczął studia medyczne na uniwersytecie w Charkowie. Związał się tam z socjalistyczno-rewolucyjnym ruchem „Narodnaja Wola”. Za udział w studenckich rozruchach po roku nauki został wydalony z uczelni. Dwa lat później pod zarzutem udziału w spisku na życie cara, został skazany na 5 lat zesłania na Syberię, zaś jego starszy brat Bronisław otrzymał 15 lat katorgi na Sachalinie. Na zesłaniu Piłsudski zrozumiał brutalność bestialskiej władzy rosyjskiej, jej dążenie do poniżania godności ludzkiej.

Po powrocie z Syberyjskiego zesłania Józef Piłsudski zaanga-

Podczas odczytu. Nadzieja Susznicka i Andrzej Amons

zował się w walkę o Niepodległość Polski. „Wcześniej czy później Rosja zaatakuje wszystkie państwa ościennie. Dlatego Polska, Ukraina, państwa nadbałtyckie i Mołdawia powinny pomagać sobie nawzajem. Bez wolnej Ukrainy nie może być wolnej Polski”, - taki wniosek wyciągnął przyszły marszałek w owe czasy.

A jego sprawę kontynuował potem Jerzy Giedrojc.

Czynny udział brał Piłsudski w wydarzeniach, związanych ze zwolnieniem ziem polskich od zaborców. Jeszcze raz był uwięziony w Cytadeli Warszawskiej, groził mu surowy wyrok, potem odwieźli go do twierdzy w Petersburgu. Koledzy z partii socjalistycznej zorganizowali ucieczkę. Jego życie było pełne ryzyka, czynów bohaterskich. Celem była niepodległa Polska.

Z inspiracji Piłsudskiego powołano we Lwowie tajny Związek Walki Czynnej, gdzie szkoliły się kadry przyszłej armii polskiej. Józef pogłębiał wiedzę w teorii wojskowości i historii. „Ten, kto nie szanuje i nie ceni swojej przeszłości, ten nie jest godzien szacunku teraźniejszości ani nie ma prawa do przyszłości” - mówił naczelnik odrodzonej Polski.

„Jeżeli Polacy chcą mieć wpływ na swój los, muszą stwo-

żyć własną siłą militarną”- te słowa Piłsudskiego, powiedziane w 1914 roku, są aktualne do tychczas. W największej bitwie Legionów Polskich pod Kościuchnowką na Wołyniu 1916 roku wrogowie odczuli bohaterską nieugiętą postawę Legionistów.

Opowiadając o tej bitwie pułkownik Amons zaznaczył: „Propaganda rosyjska zawsze kłamie. Rosjanie mówili, że ich, Rosjan, pod Kościuchnowką zginęło mało. To jest nieprawda. Podczas prac wykopaliskowych udowodniono, że Polaków zginęło 20 %, a żołnierzy rosyjskich – 5 razy więcej.” Pan Andrzej zademonstrował obecnym film ze zdjęciami, przedstawiającymi wizerunki prawosławne ze spiżu, ze srebra, krzyżyki, klamry, ostrogi, znalezione podczas ekshumacji. Po bitwie pod Kościuchnowką było jeszcze wiele bojów, w których hartowało się męstwo wojowników polskich.

„Cud nad Wisłą” był szczytem osiągnięć talentu wojennego J. Piłsudskiego, kiedy to 15 sierpnia 1920 roku małe, słabo uzbrojone wojsko polskie zwyciężyło ogromną armię bolszewicką, dowodzoną przez Budionnego i Tuchaczewskiego. Marszałek gromił wrogów,

a pomagało mu sojusznicze wojsko Symona Petlury. Ukraiński generał Marko Bezruczko, któremu w 1920 roku powierzono obronę Zamościa przed watahami Budionnego, usiłującymi zdobyć Warszawę spoczywa dziś na Cmentarzu Powązkowskim w stolicy Polski. Nie cud sprawił Zwycięstwo, tylko decyzje Naczelnego Wodza i męstwo oficerów i żołnierzy polskich.

Przedtem J. Piłsudski znajdował się w Kijowie przez 2 miesiące, pomagał Petlurze utrwalić niepodległość na Ukrainie. W walkach zginęło wówczas 114 żołnierzy 5 i 6 Pułku Piechoty Legionów. Są pochowani w grobie zbiorowym na Cmentarzu Bajkowa w Kijowie.

W 1926 roku w Paryżu bolszewicki agent zastrzelił Symona Petlurę. Zniszczono go, żeby nie doszło do wspólnych działań Ukrainy i Polski.

I w carskiej Rosji, i w komunistycznej zawsze chciano, i dziś chcą skłócić Ukraińców i Polaków. W ostatnich latach widzimy ten sam charakter działań: pądrowanie cmentarzy, pomników i w Polsce i na Ukrainie.

Jednakże bogaci w doświadczenie historyczne, działacze Polski i Ukrainy dążą do współpracy i pojednania.

Wspominając czyny bohaterskie J. Piłsudskiego, polski historyk i żołnierz Legionów Henryk Wereszycki powiedział o nim: „To był dar Boży dla narodu polskiego. Marszałek dał Polsce wolność, granice, moc i szacunek”.

Andrzej Amons dużo miejsca udzielił opowieści o wybitnym polskim marszałku, odpowiedział na wszystkie pytania obecnych. Pomagał mu znany na Ukrainie naukowiec, historyk, sekretarz naukowy Memoriału w Bykowni - Walery Filimonichin.

Nadzieja SUSZNICKA

Architektura

W dzień 155-lecia urodzin sławnego architekta i przedsiębiorcy Władysława Horodeckiego (04.06.1863) udało nam się dostać na wycieczkę do słynnej „wizytówki” Kijowa – „Domu z Chimerami”. Rekonesans dorobku tego wybitnego twórcy rozpoczęliśmy jednak od karańskiej kienessy, usytuowanej przy ul. Jarosławów Wał - jeszcze jednego arcydzieła „kijowskiego Gaudiego”. Obejrzelśmy również kamienicę dochodową przy ul. Horodeckiego 13 zaprojektowaną przez tego Polaka z podolskiej szlachty (herbu Kornic). W ogóle Kijów może pochwalić się kilkunastoma bardziej lub mniej znanymi pracami Horodeckiego, które godnie uzupełniają architektoniczny wizerunek naszego miasta. O tych budowlach, jak i o samym mistrzu, napisano już wiele wspaniałych książek, w tym i przez naukowców Muzeum miasta Kijowa. Niedawno Wiesław Romanowski nakręcił o nim film.

A nam poszczęściło się posłuchać fascynującej opowieści pani Wiktorii - przewodnika muzealnego, pozachwycać się odnowionymi wnętrzami mieszkania architekta, powierzchnia którego wynosi 380 m² na trzeciej kondygnacji jego byłego domu dochodowego przy współczesnej ulicy Bankowej 10, gdzie obecnie przywódcy naszego państwa przyjmują zagranicznych gości wysokiej rangi.

Zachęcamy wszystkich zainteresowanych do odwiedzenia wspaniałych zabytków architektury, rejestrując się na wycieczki do Muzeum miasta Kijowa (ul. B. Chmielnickiego 7).

Członkowie Kijowskiego Narodowościowo-Kulturalnego Stowarzyszenia Polaków „Zgoda”

Śladami Władysława Horodeckiego

RYSOWNICY POLSCY

USŁYSZANE

- ❖ Nie pomogą doktoraty, kiedy człowiek chamowaty.
- ❖ Kobieta bez krągłości jest jak dzinsy bez kieszeni...nie masz gdzie podziać rąk.
- ❖ Jak żona milczy, to jej nie przeszkadzaj!
- ❖ Wczoraj w pracy szukaliśmy sprawiedliwości. Dzisiaj szukamy pracy.
- ❖ Człowieka szczęśliwym czynią trzy rzeczy: miłość, ciekawa praca i możliwość podróżowania.

WIERSZ KLASYKA

Uczyć się być mężczyzną, z dzieciństwa odchodzić
Gryźć ziemię, dyszeć i znów się podnosić
Jakby się nowy człowiek w nas narodził
Krwiał potem opływał, o litość nie prosił...

Ernest BRYLL (ur. 1 V 1935)

FRAZEOLOGIA

- **Poszło jak z płatka** – ten frazeologizm nie ma nic wspólnego z pszczołką uciekającą z płatka kwiatu. Dawniej płatkami nazywano chustę. Kobiety handlujące na targu towary przynosiły zawinięte w chustkę, którą błyskawicznie odwijaly. Szło im to sprawnie, czyli... jak z płatka!
- **Ruski rok/miesiąc** – czyżby w głębi Rosji czas wybitnie się dłużył podczas wiecznej zimy? Nie do końca. W kalendarzu juliańskim (ruskim) miesiące kończą się o 13 dni później. Wydaje się więc, że ruski miesiąc jest dłuższy, a co za tym idzie – również rok.
- **Zbić kogoś z pantafelku** – czyli, inaczej mówiąc, wprawić w zakłopotanie, pozbawić kogoś pewności siebie, zbić z tropu. Pantafelk to po tatarsku marszruta, opis trasy. Tatarzy najeżdżający kolejny kraj mieli ze sobą nie mapę, tylko taki opis, któregoś jechać, koło czego skręcić, gdzie się przeprawić. Jeśli ich zaatakowano i zmuszono do zbożenia z tej trasy, najeżdźcy trafiali na tereny nieobjęte opisem i nie wiedzieli co dalej.

- Czym różni się doświadczony specjalista od młodego?
- Młody specjalista nie umie pracować, a doświadczony umie nie pracować.

Sypialnia. Żona stoi naga przed lustrem i mówi do męża:
- Czuję się okropnie. Jestem stara, gruba i brzydka. **Mógłbyś chociaż powiedzieć mi jakiś komplement!**
- Masz bardzo dobry wzrok.

Na szpitalnym korytarzu lekarz pyta pielęgniarkę:
- Siostrzko, kto tam tak głośno płacze? Chyba nie te czworaczki, które się urodziły dziś w nocy?
- Nie. To ich ojciec!

- **Moj drogi pójdź do sklepu!**
- **Ale kochana moja, leje taki deszcz, że psa nie wygonisz na ulicę.**
- **O mój Boże, no to idź bez psa!**

Blondynce dzwoni telefon w torebce.
Grzebie, grzebie i po chwili niepowodzeń mówi:
- No tak, pewnie zgubiłam!

Hrabia ma jechać na wojnę.
- **Janie, masz tu klucz do pasa cnoty hrabiny. Pilnuj klucza i hrabiny!**
- **Dobrze hrabio.**
Hrabia pojechał. Po dziesięciu minutach dogania go Jan:
- **Hrabio nie pasuje!**

Fryzjer do klienta:
- **Chciałbym zapytać, jakie są pana przekonania polityczne.**
- **Dokładnie takie same jak pańskie.**
- **Przecież pan nie zna moich przekonań.**
- **Ale pan ma w ręku brzytwę!**

Żona wróciła dziś ze sklepu ze skrzynką piwa, kartonem wódki, ośmioma butelkami whisky i dwoma bochenkami chleba. Pytam zdziwiony:
- **Mamy jakąś imprezę?**
- **Nie.**
- **Więc po co nam dwa chleby?**

PORADY DLA MŁODEJ GOSPOSI

- ✓ Nie chcesz zrujnować manicure, przy obieraniu pomarańczy, cytryny czy mandarynek łupiąc w twardą, grubą skórkę? Potrzymaj je w kuchence mikrofalowej przez 20 sekund i znacznie łatwiej będzie oddzielić te owoce od ich „opakowań”.
- ✓ Nie męcz się przy obieraniu świeżych jajek. Dodaj wodę sodową lub ocet do wody, w której je gotujesz. Substancje te dostają się do skorupki i ułatwiają jej oderwanie.
- ✓ Podczas podgrzewania pizzy lub innych upieczonych produktów w kuchence mikrofalowej, umieść obok niej filiżankę wody. Wilgoć powstrzyma wysychanie ciasta i zachowa chrupiącą skorupkę.
- ✓ Poprawisz smak sznyceli i kotletów, jeśli przed panierowaniem posmarujesz je musztardą chrzanową.

MYŚLI

- **Dziwne, że ludzie mogą myśleć o śmierci, kiedy jest tyle do zrobienia w życiu.**

N. JORGU

- **Kobieta bez kokieterii, to jak kwiat bez woni.**

Gabriela ZAPOLSKA

- **Szczęśliwy jest naród, którego historia jest nudna.**

MONTESKIUSZ

WARTO ZWIEDZIĆ

ZAMEK W CZORSZTYNIE

Zamek został wzniesiony na szlaku handlowym z Krakowa do Budy i stanowił on zaporę dla postępu kolonizacji węgierskiej, która sięgała już prawego brzegu Dunajca. Zamek ten m.in. zdobył Kostka Napierski w czasie buntu chłopskiego w 1651 roku. Nie utrzymał się tutaj jednak długo. Po 10 dniach został schwytyany i nabyty na pal.

